

Kurumların Toplumsal İnşası ve Postmodern Dönemde Aile Kurumuna Etkisi

FATMA HAMAMCI

<https://orcid.org/0009-0004-2787-4581>

ÖZ

Gerçekliğin sosyal inşası toplumsal süreçler içerisinde gerçekleşmektedir. Gerçeklik inşa edilirken nelere dikkat edilmektedir? Gerçeklik nasıl inşa edilmektedir? Sosyal inşa teorisi, toplum hakkındaki bilginin tüm sosyal aktörlerin ve yapıların katılımıyla inşa edildiğini ve yapı ile aktörün birbiriyle ilişkili olduğunu iddia eder. Toplumsal inşa ile aile kurumu arasında ise bir ilinti olduğu açıktır. Bu çalışma, gerçekliğin toplumsal inşasını ve bu sürecin post modern dönemde aile kurumuna etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, kuramsal bir çerçeve ve saha çalışması olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde sosyal inşa teorisi bağlamında önceki çalışmalar incelenmiştir. İkinci bölümde ise 9 katılımcıyla gerçekleştirilen derinlemesine görüşme verileri nitel analiz yöntemiyle değerlendirilmiş ve literatürdeki diğer çalışmalarla ilişkilendirilmiştir.

Görüşmeler sonucunda, aile içi ilişkilerde sürdürülebilir evlilik ilkeleri, rol dağılımları, iletişimi güçlendiren faaliyetler, kriz yönetimi, ebeveyn kimlikleri ve evliliklerin geçmiş ile günümüzdeki farklılıkları detaylı olarak ele alınmıştır. Katılımcıların cevapları, toplumsal cinsiyet rollerinin aile içi sorumluluklarda belirgin bir etkisi olduğunu göstermiştir. Aynı zamanda, iletişimdeki teknolojik faktörlerin, kuşak farklarının ve değişen toplumsal dinamiklerin aile yapısını nasıl etkilediği tartışılmıştır.

Araştırma bulguları, bireylerin kimlik ve sorumluluk algılarının hem toplumsal yapılar hem de aile içerisindeki ilişkilerle şekillendiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, aile kurumunun toplumsal inşa sürecindeki rolü ve postmodern dönemin bu kuruma etkileri derinlemesine analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler:

Toplumsal inşa, Aile kurumu, Postmodern Dönem

Atıf/Citation

Yazar, Adı. (2024). Kurumların Toplumsal İnşası ve Postmodern Dönemde Aile Kurumuna Etkisi. *KAİDE Dergisi*, 2(2), 273-295.

Yazar, Adı. (2024). Social Construction of Institutions And its Effect on Family Institution in the Postmodern Period. *Journal of KAİDE*, 2(2), 273-295.

Bu makale iThenticate programıyla taranmıştır.
This article was checked by iThenticate.

Social Construction of Institutions And its Effect on Family Institution in the Postmodern Period

ABSTRACT

The social construction of reality occurs within social processes. What factors are considered in constructing reality? Or how is reality constructed? Social construction theory posits that knowledge about society is shaped through the participation of all social actors and structures, emphasizing the interrelation between structure and actor. There is a clear connection between social construction and the institution of the family.

This study aims to explore the social construction of reality and its effects on the institution of the family in the postmodern period. The research consists of two sections: a theoretical framework and a field study. The first section reviews previous studies within the context of social construction theory. In the second section, in-depth interview data gathered from nine participants were analyzed using a qualitative analysis method and associated with findings from the existing literature.

The interviews revealed insights into sustainable marriage principles in family relations, role distributions, activities that enhance communication, crisis management, parental identities, and differences between past and present marriages. Participants' responses indicated that gender roles significantly influence family responsibilities. Additionally, the study discussed how technological advancements in communication, generational differences, and shifting social dynamics affect the family structure.

The findings demonstrate that individuals' perceptions of identity and responsibility are shaped by both social structures and relationships within the family. In this context, the research provides an in-depth analysis of the role of the family institution in the social construction process and examines the impact of the postmodern era on this institution.

Keywords: Social construction, Family institution, Postmodern Era

Giriş

1970'lerde Ortodoks konsensüsün zayıflamasıyla birlikte, Kartezyen düşüncedeki ruh-beden ayrımının sosyal bilimsel bir karşılığı olarak tanımlanabilecek birey-toplum ikiliği, önemli bir sosyal teori tartışmasının merkezine yerleşmiştir. İşlevselciliğin toplumsal makro bir perspektiften anlama çabası, mikro, bireysel ya da aracı boyutları ihmal ederek Kartezyen düalizmi devam ettirmiştir. Ancak bu durum, yeni bir paradigma veya yaklaşım olarak değerlendirilemez; zira K. Marx, E. Durkheim, M. Weber ve G. Simmel gibi klasik sosyoloji kurucularının eserleri, temelde bu ikilikle hesaplaşma çabasını yansıtmaktadır. Bununla birlikte, 1970'lerde hâkim olan Parsonsçu yapısal işlevselcilik, verili bir toplumsal gerçeklik fikrine dayanmış; ancak toplumdaki bilginin sosyal inşasına odaklanan eleştirel yaklaşımlar tarafından da desteklenmiştir (Yücedağ, 2016, s. 111-133).

Peter Berger ve Thomas Luckmann'ın Gerçekliğin Sosyal İnşası adlı çalışmaları, klasik sosyoloji kuramının temellerine atıf yaparak, özellikle Durkheim, Marx ve Weber'in teorilerinden esinlenmiş bir sentez sunmaktadır. Bununla birlikte, Berger ve Luckmann'ın sosyal gerçeklik kuramlarının dayanak noktası Alfred Schutz'un fenomenolojik sosyolojisi olmuştur. Bu bağlamda, çalışmanın teorik temeli, Berger ve Luckmann'ın gündelik hayatın toplumsal gerçeklik aracılığıyla inşası, meşrulaştırılması ve sürekliliğinin sağlanması düşüncelerine dayandırılmıştır (Metin, 2011, s. 74).

Gerçekliğin sosyal inşası, dinamik bir süreç olarak dışsallaştırma, nesnelleşme ve içselleştirme aşamaları üzerinden açıklanmaktadır. Kendi gerçekliğimiz dışsallaştırıldığında, meşrulaştırılmış bir anlam kazanır. Ancak bu süreç, diğer gerçeklikleri yok saymayı beraberinde getirerek kurumsallaşma ve nesnelleşme süreçlerini tetikler. Sosyalizasyon aracılığıyla içselleştirilen bu gerçeklikler, döngüsel bir yapıyla sürekli olarak yeniden üretilir ve sorgulanmaksızın kabul edilen toplumsal normlara dönüşür. Bu bağlamda, aile kurumu da toplumsal gerçekliğin dışsallaştırıldığı, nesnelleştirildiği ve nihayetinde içselleştirildiği bir süreç içerisinde varlık bulmaktadır. Aile, bu döngü aracılığıyla gündelik hayatın bir parçası olarak şekillenmiş ve nesiller boyunca aktarılan bir yapı haline gelmiştir (Metin, 2011, s. 74).

Bu çalışmada, kurumların toplumsal inşası incelenerek, aile kurumunun bu süreçteki dönüşümüne ve etkilerine odaklanılmıştır. Araştırmada, teorik yaklaşımların yanında derinlemesine yapılan görüşmelerden elde edilen saha verileri de analiz edilmiştir. Bu saha çalışmasında, aile kurumunun toplumsal inşası sürecindeki işlevleri ve anlamlarının nasıl algılandığı, katılımcıların deneyimleri ve algıları üzerinden değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Katılımcılar, aile içindeki rollerin ve sorumlulukların toplumsal cinsiyet ekseninde şekillenışı, teknolojinin aile içi iletişim üzerindeki etkileri ve modern yaşam dinamiklerinin aile yapısına yansıyan dönüşümleri gibi konularda önemli veriler sunmuştur. (Hasgöl Koşmaz, 2020)

Aile kurumunun toplumsal bir gerçeklik olarak nasıl dışsallaştırıldığı, nesnelleştirildiği ve içselleştirildiği üzerine yeni bir bakış açısı sunarken, aynı zamanda kurumsallaşmış sosyal realitelerin sorgulanması ve yeniden inşası için önemli bir zemin sağlamaktadır.

1. Aile Kurumunun Kavramsal Çerçevesi

1.1. Ailenin Temelleri Üzerine

Aile toplumun en küçük hücresi, yapı taşıdır. Toplumun inşası sürecinde bu yapı taşlarının sağlam bir zemine oturması toplumun sürekliliğini, ahengini, ritmini yakalamasını sağlar. Dışarıdan gelen herhangi bir darbe veya sarsıntı sağlam temellere oturmuş olan bu yapıyı kolay kolay etkilemez. Aile, kendi içinde bir toplumsal yapı niteliği taşır ve sağlam temellere dayandırıldığında süreklilik ve istikrarını koruyabilir (Adak, 2022). Tarihsel süreç içerisinde aile ilkel şeklinden günümüze kadar birçok evrim geçirmiştir. İlk zamanlarda aile temellendirilirken iki ana sebep üzerinde duruluyordu: Biyolojik sebep ve ekonomik sebep. Yani kadın ve erkeğin fizyolojik, cinsi ihtiyaçları ve iş bölümü ile karşılıklı kazanç elde etmesidir (Topçu, 1950, s. 55).

Bugün geldiğimiz noktada bilim dünyasında sosyoloji ilminin ailenin temellendirilmesinde bu iki unsurun kurulmasında büyük rol oynamasıyla beraber yeterli olmayacağı tespit edilmiştir. Eğer bu unsurlar ailenin temel unsurları olsaydı ekonomik açıdan doyum sağlamış iki insan çocuğunu yetiştirip, ona gerekli desteği verdikten sonra, biraz da yaşlanınca birbirlerinden ayrılmaları doğal bir hâl olarak kabul edilmesi gerekirdi. Gelişmiş toplumlarda ailenin temellendirilmesinde ve sürekliliğinde bu iki unsurdan daha başka esaslı sebeplerin araştırılması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Sosyolojinin kurucularından Emile Durkheim ailenin temellerinin her şeyden önce ahlâkî eğilimlere dayandığını ileri sürmüştür ve o ailenin tanımını şu şekilde yapmıştır: “*Aile, aralarında gerçekten veya varsayımlı kandaşlık bağları bulunan ve karşılıklı hak ve ödevlerle birbirine bağlanan fertlerin bütünüdür* (Topçu, 1950, s. 55). Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere ailenin biyolojik olarak temellendirilmesinin beraberinde bir de ahlâkî olarak temellendirilmesi söz konusudur. Burada bireylerin karşılıklı olarak hak ve sorumluluklarının olduğunu ifade ediyor. Buradaki ödev, sorumluluk fikri ailenin ahlâkî zeminini inşa etmektedir. Günümüzün ailesinin birçok faktörün şiddetli etkileri altında

sarsıntıya uğradığı halde dağılıp yok olmayışı, elbette bireylerin karşılıklı ahlâkî ödev ve sorumluluğunun devamından dolayıdır. Bizler bugün bir toplumun içerisinde yaşıyoruz ve hepimiz bir ailenin bireyleriyiz. Sosyologlar, toplumun bireylerin bütününden ibaret olmadığını onların da üzerinde ve onlardan ayrı bir gerçeklik teşkil ettiğini ileri sürerler. Burada karşımıza sosyal realite (sosyal gerçeklik) kavramı çıkar. Sosyal gerçeklik bireyin yaşadığı biyolojik ve ruhi olayların üzerinde, onlardan ayrı bir olgudur. Örneğin içerisinde yaşadığımız toplumda sokaklar, mabetler çarşılar bulunur. Bunlar maddî gerçeklik sayıldıkları için sosyal olarak kabul edilmezler. Fakat maddî varlıklar, duygular kazanmamızı ve birtakım kararlar vermemiz üzerinde etkili oldukları kadar sosyal olaylar dünyasında sahneye çıkarlar. Toplum, maddî bir gerçekliğe ait çevre olmadan varlığını teşkil edemez (Topçu, 1950, s. 55).

Sosyal gerçeklik kavramından yola çıkarak örneğin aile, organik bir temele dayanmaktadır. Bunlara rağmen sosyal gerçeklik hem biyolojik hem de fizik gerçekliğinden bütünüyle ayrı bir yerde eksiksiz olarak ruhi bir yaşayış halini almaktadır. Yani ifade edecek olursak birtakım duyguların, bilinç hallerinin, tasavvurların topyekûnudur. Ailenin organik (uzvi) bir temelinin olması beraberinde sağlam esaslar üzerinde olan ruhî ve ahlâkî bir yapısı da vardır. Sosyal gerçeklik olarak aile bu ahlâkî yapıdan teşkil etmektedir. Ödev ve sorumluluklar herhangi bireylerden ayrı başlı başına bir gerçekliktir. Yani birey olmasa da varlığını devam ettireceklerdir. Burada karşımıza sosyolojinin konusunu teşkil eden ‘sosyal olaylar’ kavramı çıkmaktadır. Durkheim şöyle tarif etmektedir: “*Ferde nazaran dıŖta bulunan ve ferdi dıŖından zorlayan bütün tasavvur ve hareketlerimiz sosyal olaylardır.*” (Topçu, 1950, s. 15). Durkheim burada bize sosyal olayın üç karakterini ortaya koymuŖtur. Bunlar: DıŖta oluŖ, Zorlayıcılık, Toplumsal tasavvurlara bağlılıktır.

Burada aile kavramının temellendirilmesi üzerine öncelikle aile kavramı üzerinde durup daha sonra Nurettin Topçu’nun ailenin temellendirilmesinde önceden kabul edilen ekonomik ve biyolojik sebeplerin yeterli olmadığı, bunlarla beraber Durkheim’inde belirttiği karŖılıklı hak ve ödevler ile ahlâkî temellendirmenin de var olması gerektiği hususu üzerine durulmuŖtur. Daha sonra toplumun bireylerin bütününden ibaret olmadığını onların da üzerinde ve onlardan ayrı bir gerçeklik teşkil ettiğini ve bununda karŖımıza “sosyal realite” kavramını çıkardığını görüyoruz. Sosyal realite kavramını Durkheim’in sosyolojinin de konusunu teşkil eden ‘sosyal olaylar’ kavramını açıklayıp örneklendirerek aslında burada ailenin sosyal gerçeklik içinde dev ve sorumluluklarının olduğu ve bunun yapı-fail dikotomisi içerisinde değerlendirildiği tespit edilmiŖtir.

1.2. Aile Şekilleri Üzerine

Tarihsel düzlemde aile birçok devirde form değiştirerek, evrim geçirerek aşağıdaki şekilleri ortaya çıkarmıştır:

a. Klân ailesi (Totem)

Klanlar aynı soydan gelen bireylerden oluşmaktadır. Bunun yanı sıra, klan ailesinin öne çıkan belirli özellikleri bulunmaktadır. Totemizm inancının etkisiyle, klan üyeleri genellikle bir hayvan, bitki ya da nesneyi kutsal bir varlık olarak kabul eder ve bu totem etrafında bir araya gelen kişiler birbirlerini akraba olarak görür. Ancak, aynı klan içinde yer alan bireyler birbiriyle evlenemez; eş seçimini yalnızca farklı bir toteme sahip olan başka bir klandan yapabilirler (Ülken, 1991, s. 28).

b. Ana ailesi

Totemcilik kuralları ortadan kalktıktan sonra klan halinden toprağa geçiş yapıyorlar. Böylelikle totemlerin ortaya koyduğu kurallar yıkılıyor ve aile evlenmeye organik bir temele dayanmaya başlıyor. Yani ilk defa kandaşlık gündeme geliyor ve hısımlık ananın kanından olanlar ile ilerliyor. Ancak ailenin yönetimi analar tarafından değil anaya yakın olan ve en yaşlı erkekler yönetiyorlardı. Burada halk gözünde baba henüz yabacıdır. (Topçu, 1950, s. 57).

c. Baba ailesi

Hısımlığın baba tarafından geçtiği ve tam manasıyla uzvi temellere isnat edilen bu aile birliğinde bireyler topyekûn eşit haklara sahiptir. Baba ne çocukların ne de eşlerinin amiridir. Evin içerisindeki en yaşlı erkek evin idarecisi, amiridir. O öldükten sonra yine aile içerisinde en yaşlı erkek evin idaresi için başa geçer. Onlar, aile içinde sorumlulukları vermek, kızları evlendirmek gibi işleri idare ediyorlardı. Var olan gelenekler ile aileyi idare ederlerdi. Ve mülkiyet bölünmez idi. (Topçu, 1950, s. 58).

d. Ataerkil (Babaerkil) Aile

Ataerkil aile yapısında, babanın mutlak otoritesi temel bir özellik olarak öne çıkmaktadır. Bu otorite, babanın dini inançlardan aldığı güçle meşrulaştırılmakta ve geleneklerin devam ettirilmesi yönünde bir rol üstlenmektedir. Bu tür ailelerde, kadının söz hakkı bulunmamaktadır ve erkek bireylerin atalarının dini inançlarına bağlılığı ön plandadır (Şahinkaya, 1991, s. 37-42).

e. Babalık ocak

Babanın sınırsız otoritesine dayalı ataerkil aile yapısı, devletin müdahalesiyle sınırlandırılmış ve bu müdahalenin sonucunda baba ailesi olarak adlandırılan bir aile tipi gelişmiştir (Fındıkoğlu, 1991, s. 1-42).

f. Modern aile

Sanayi devrimiyle birlikte hısımlık hem ana hem de baba eşit bir şekilde var olmuş ve aile kurumunun içerisinde her şey bireyselleşmiştir. Ana artık baba gibi iş hayatına adım atmıştır ve ekonomik özgürlük elde etmiştir. Çocuklarda artık daha bireysel ve özgür bir formun içindedir. Herkes kendi sorumluluğu içersindedir. Bireyselliğin arttığı bu süreçte aile içi sorumluluk ödevler azalmış ve aile yapılarında bozulmalar ve bunalımlar ortaya çıkmıştır. Modern dönemde ailenin otoritesi iyice sarsılmıştır. Çünkü sosyal yapıda birtakım değişiklikler olmuş ailenin yapısı evrime uğramıştır. Bu da aile yapısında buhrana sebep olmuştur. (Turgut ve Faruk, 2017, s. 109).

Sanayi devrimiyle birlikte modern çağda bireyciliğin yükselişi aile otoritesi sorununu da beraberinde getirdi. Baba mutlak otoritesini tamamen kaybetmiştir. Sanayi Devrimi, ailenin her bir üyesini farklı işlerde çalışmaya zorladığı için kapitalist düzen aile bireylerini bütün gün tutsak olarak çalışmaya mahkûm etmiştir. Bu durum da ailede bazı manevi değerlerin bozulmasına neden olmuştur. Aile içinde bireylerin taşıdığı sorumluluklar ve ev içi görevler zamanla yerine getirilemezse aile bağları zayıflamış ve aile kurumunun otoritesi devletin eline geçmiştir. Ailenin sorumlu olduğu birçok hukuki ve mali mesele devlet kontrolüne geçmiştir. Günümüzde devlet yapıları, aile kurumunu sıkı bir çember içinde kucaklamakta ve dönüştürerek aile kurumunu hedeflemektedir. Sanayi Devrimi, akılcılığın yükselişi ve pozitif bilimlere olan sarsılmaz inanç ile şekillenmiştir. Geleneksel ve dini kurallar, yerini bilim, doğa ve gözleme dayalı yeni bir anlayışa bırakmıştır. Bu dönüşüm, sanayileşmenin getirdiği yeni toplumsal yapılara önemli bir sorumluluk yüklemiştir. Kabul edilen bu toplumsal düzen içerisinde ekonomik çalışmanın her geçen gün daha fazla artması diğer taraftan dine bağlı inançların sarsılmasına ve zedelenmesine neden olmuştur. Mesela; İslamiyet ve Hristiyanlıkta aşk duygularının aileyi inşa ederek ona hayat verdiğine ve çevresine etki ettiği saygı, anlaşma ve kalbi minnettarlık duygularının onun sürekliliğini sağlamasında rol oynadığı kabul ediliyordu; fakat yeni toplumsal düzen ile ailenin güven içerisinde varlığını devam ettirmesi neredeyse imkânsız hale gelmiştir (Topçu, 1950, s. 62).

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada araştırma yöntemi olarak nitel araştırma yöntemlerinden olan derinlemesine görüşme seçilmiştir. Derinlemesine görüşme metoduyla araştırılan konunun tüm yönleri yöneltilecek açık uçlu sorular ile katılımcının duygu, bilgi, tecrübe ve gözlemlerine dayalı olarak belirlenir. Nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan bir veri toplama tekniği olan bu teknikte, görüşülen kişiye kendisini doğrudan ifade etme fırsatı verilirken aynı zamanda araştırmacıya insanların bakış açılarını, duygu, düşünce ve deneyimlerini derinlemesine anlama fırsatı verir. Derinlemesine görüşme, nitel yöntemde özel bir yere sahiptir ve nitel yöntemin en etkili yöntemlerinden biridir (Tekin ve Tekin, 2006).

2.2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini Türkiye meydana getirmektedir. Araştırmanın örneklemini ise İstanbul ilinde yaşamakta olan 27-59 yaş aralığındaki 9 kişiden meydana gelmektedir. Örneklem seçimi yapılırken derinlemesine görüşme yöntemi kullanılmıştır. Aşağıda çalışmaya katılan kişilere ait demografik özellikler paylaşılmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Veriler

Yaş	25-36		37-48		49-60
	2		4		3
Cinsiyet	Erkek			Kadın	
	6			3	
Meslek	Öğretmen	Kütüphaneci		Mühendis	Ev Hanımı
	3	3		2	1
Eğitim Durumu	İlkokul		Lisans		Lisansüstü
	1		7		1
Medeni Durum	Bekar			Evli	
	2			7	
Evlilik Yılı	1-15		16-31		32-47
	2		3		2

2.3. Verilerin Toplanması

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak iki bölümden oluşan toplamda 18 soruluk “Word’de hazırlanmış Görüşme Formu” kullanılmıştır (Tablo 2). Katılımcı Görüşme Formu Çalışma/çalışmalarından yarı yapılandırılmış/yapılandırılmış olarak hazırlanmıştır. Bu

çalışmanın hazırlık aşamasında literatür taraması yapıldıktan sonra veri toplama aşamasına geçilmiştir. Veri toplama sürecine ilişkin detaylar aşağıda sıralanmıştır;

1. Aşama (Görüşme): Görüşme sırasında veriler yazılı olarak toplanmış ve ardından çözümlenmesi araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir.
2. Aşama (Verilerin dökümü): Görüşme formlarında yer alan veriler öncelikle hiçbir değişiklik yapılmadan ham dökümleri bilgisayar ortamında metin haline dönüştürülmüştür.
3. Aşama (Verilerin düzenlenmesi): Henüz işlenmemiş olan veri seti, ayıklama, özetleme ve dönüştürme işlemlerinden geçirilerek “İşlenmiş metin” haline getirilmiştir. İşlenmiş metin, ham metne göre araştırma sorusuna uygun yanıtları içeren, düzenlenen daha üst bir metin halidir.
4. Aşama: Araştırmanın amacı, soruları ya da araştırmanın kavramsal çerçevesi dikkate alınarak, verilerin farklı bölgelerinde benzer/aynı anlama gelen kodlar sınıflandırılarak anlamlı bütünler (kategori) haline dönüştürülmüştür.
5. Aşama: Sınıflandırılan anlamlı bütünler arasındaki ortak yönler bulunarak temalar oluşturulmuştur.
6. Aşama: Ana temalar belirlendikten sonra verilerin raporlanmasına ve değerlendirilmesine geçilmiştir (Gök ve Erba, 2011, s. 66-87; Burns ve Grove, 2010).

Tablo 2. Katılımcı Görüşme Formu

Bölüm 1 (Demografik Sorular)
1. Yaşınız?
2. Cinsiyetiniz?
3. Eğitim durumunuz?
4. Mesleğiniz?
5. Medeni durumunuz?
Bölüm 2
1. Size göre evliliklerin sağlıklı ve kalıcı sürdürülebilirliği için olmazsa olmaz dediğiniz ilkeler nelerdir?
2. Aile içi rol dağılımında erkek ve kadına düşen sorumluluklar var mıdır, varsa sizce nelerdir?
3. Evinizde aile iletişimini ve katılımını güçlendirecek hep birlikte yaptığınız ev içi ve ev dışı faaliyetler var mıdır, varsa hep birlikte neler yapmaktan keyif alırsınız?
4. Akşam yemekleri ve kahvaltılarını ailecek birlikte mi yersiniz? Hayırsa nedenleri?
5. İşten eve gelen aile bireyleri kendi anahtarları ile mi eve girerler yoksa zile basarak karşılama yapar mısınız?
6. En son yaşadığınız aile içi fikir ayrılıkları ve kriz anlarınızdan bir örnek sunabilir misiniz? Bu krizi nasıl yönettiniz?
7. Sizin ve eşinizin çocuğunuzla ilişkisini ve iletişimini nasıl yorumlarsınız?
8. Çalışan anne ve babalarsanız işten eve geldikten sonra yaptığınız rutinlerinizi anlatabilir misiniz?
9. Eş kimliğinizle kendinizi tanımlar mısınız, sizce nasıl bir eşsiniz?
10. Ebeveyn kimliğinizle kendinizi tanımlar mısınız, sizce nasıl bir ebeveynsiniz?
11. Kendi anne ve babanızla ilişkiniz ve kendi çocuklarınızla ilişkinize baktığınızda gördüğünüz ortak ya da farklı noktalar var mıdır, varsa nelerdir?
12. Sizce günümüz evlilikleri ile eski dönem evlilikleri arasındaki ortak ya da farklı noktalar nelerdir? Günümüz boşanma oranlarının hızla artışı bu bağlamda nasıl değerlendirirsiniz?

2.4. Verilerin Analizi

Çalışma yapılan görüşmeler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiş ve araştırmanın amaç ve alt amaçları açısından yorumlanarak rapora dökülmüştür. Araştırma verilerinin doğruluğu için literatürde belirtilen ölçütler dikkate alınmış ve bu çalışmada kullanılmış olan görüşme sorularının geçerliliği için uzman onayı alınmıştır. Ayrıca çalışma katılımcılarına çözümlenmiş bulguların kendi görüşlerini yansıtıp yansıtmadığı sorulmuş ve teyitleri alınmıştır. Katılımcı teyitleri sayesinde sonuçların gerçeği temsil ettiğinin (geçerlilik) güçlenmesi sağlanmıştır. Araştırmanın ilk bölümlerinde literatür taraması yapıp, uygulama bölümünde görüşme yönteminin uygulanması kaynakların çeşitlendirilmesi ile güvenilirliğin artırılmasını sağlamıştır. Bu çalışmada ayrıca geçerlilik ve güvenilirliğin artırılması adına uygulanan görüşme soruları uzman değerlendirmesine tabi tutularak, onayları alınmıştır.

2.5. Analiz ve Bulguların Yorumlanması

Bu bölümde Katılımcı Görüşme Formu toplanan verilerin sunulması ve tartışılması sağlanmıştır. Görüşme formunun ilk sorusunda sağlıklı ve kalıcı sürdürülebilir bir evlilik için gereken ilkeler sorgulanmıştır. İlk soru yanıtları madde madde sıralandığı için tema veya kod oluşturulmamış cevaplar katılımcı sayısına göre sıralanmıştır.

Tablo 3. İlk Soruya İlişkin Verilen Yanıtlar

İlkeler	Katılımcı Sayısı
Saygı	8
Anlayış	4
Merhamet	2
İş birliği	3
Sevgi	4
İletişim	3
Sorumluluk	2
Güven, sadakat	4

Görüşme formunun ikinci sorusunda da aile içi rol dağılımında erkek ve kadına düşen sorumluluklar sorgulanmıştır. Verilen yanıtlara ilişkin oluşturulan temalar ve kodlar aşağıdaki tabloda sıralanmıştır.

Tablo 4. İkinci Soruya İlişkin Oluşturulan Temalar ve Kodlar

Temalar	Kodlar
	Maddi sorumluluklar erkeğe aittir
	Kadınlar manevi ve duygusal yönlerin tatmininden sorumludur
Evet kadın ve erkek farklı sorumluluklar üstlenirler	Erkekler ev dışındaki işlerden sorumludur
	Kadınlar ev içi işlerden sorumludur
	Erkeklerin fiziksel üstünlükleri sorumlulukları değiştirir
Hayır, kadın ve erkeklerin sorumlulukları eşittir	Günümüz koşulları sorumlulukları eşitlemektedir

Yukarıdaki tabloya bakıldığında katılımcıların aile içi rol dağılımlarında kadın ve erkeklerin farklı sorumluluklarının farklı olduğunu düşünenlerin belirttikleri kodlarda genel olarak erkeklerin sorumluluklarının genellikle ev dışı işlerde ve maddi alanlarda olduğu, kadınların sorumluluklarının ise hem ev içi hem de manevi konularda daha belirgin olduğunu belirttikleri görülmektedir. Kadın ve erkeklerin sorumluluklarının eşit olduğunu düşünen yalnızca iki katılımcı olmuştur. Verilen yanıtlara bakıldığında ülkemizde mevcut toplumsal cinsiyet rollerinin aile içi sorumluluklarda da etkisini gösterdiği anlaşılmaktadır. Toplumsal cinsiyet rollerinde kadın ve erkeğe hem aile içi görev ve sorumluluk dağılımlarında hem de diğer pek çok ilişkide farklı duruşlar biçilmiştir. Katılımcıların bu fikirlerinin aile içerisinde çocuklarına aktarmaları ile toplumsal insanın şekilleneceği açıktır.

Görüşmenin üçüncü sorusunda katılımcılara aile içerisinde iletişim ve katılımı güçlendirecek ev içi ve dışı faaliyetler sorgulanmıştır, kendi özel yaşamlarından örnekler sorulmuştur. Aşağıdaki tabloda bu soruya ilişkin tema ve kodlar paylaşılmıştır.

Tablo 5. Üçüncü Soruya İlişkin Oluşturulan Temalar ve Kodlar

Temalar	Kodlar
Ev dışı faaliyetler	Alışveriş
	Akşam yemekleri
	Yürüyüşler
	Piknikler ve doğa yürüyüşleri
	Müze, konser, tiyatro ve sergi gezileri
Ev içi faaliyetler	Akraba ziyaretleri
	Temizlik
	Çat saatleri
	Kutu oyunları
	Kitap tartışmaları
	Yemek hazırlamak

Dördüncü görüşme sorusunda aile içerisinde kahvaltı ve akşam yemeklerinin birlikte yenilip yenilmediği sorgulanmıştır. Ve cevap hayırsa nedenlerinin söylenmesi istenmiştir. Oluşturulan tema ve kodlar aşağıdadır.

Tablo 6. Dördüncü Soruya İlişkin Oluşturulan Temalar ve Kodlar

Temalar	Kodlar
Evet birlikte yenilir	Önemlidir ve birlikte yenilmeye dikkat edilir
Hayır birlikte yenilmez	Okul ve iş saatleri uyuşmaz Çocukların ve ebeveynlerin farklı programları vardır

Tablo 6'ya bakıldığında birlikte yemek yeme sürecini etkileyen faktörlerin iş ve eğitim hayatlarındaki uyumsuzluk ile özellikle ilerleyen yaşlardaki çocukların farklı hayat programlarına sahip olmaları olduğu görülmektedir.

Beşinci görüşme sorusunda eve girişlerde anahtar mı kullanıldığı, zile mi basıldığı sorgulanmıştır. Katılımcılar sorulara kısa yanıtlar vermişlerdir ve 2 katılımcının yaşadıkları evlerde anahtar kullanıldığı, diğer yedi katılımcının ise zile basarak evdekilerin diğerlerini karşıladıklarını bildirdikleri görülmüştür.

Görüşme formunun altıncı sorusunda aile içinde meydana gelen fikir ayrılığı ve kriz anından örnek verilmesi istenmiş ve krizlerin nasıl yönetildiği irdelenmiştir. Aşağıda tema ve kodlar paylaşılmıştır.

Tablo 7. Altıncı Soruya İlişkin Oluşturulan Temalar ve Kodlar

Temalar	Kodlar
Sinirli kişinin sakinleşmesini beklemek	Konuşarak çözme Nefes alma tekniği Karşındakini dinlemek Eleştiriler açıkça yapılır

Katılımcıların tartışma durumlarında genel olarak karşı tarafın sinirinin geçmesini ve sakinleşmelerini bekledikleri gözlenmektedir. Bir katılımcının diğerlerinden farklı olarak nefes alma tekniği gibi sakinleşme tekniklerinden uygulama yaptığı belirlenmiştir.

Yedinci görüşme sorusunda katılımcıların eşlerinin kendileri ve çocukları ile olan iletişimlerini yorumlamaları istenmiştir. Verilen yanıtlara ilişkin oluşturulan tema ve kodlar aşağıdaki tabloda sıralanmıştır.

Tablo 8. Yedinci Soruya İlişkin Oluşturulan Temalar ve Kodlar

Temalar	Kodlar
Arkadaşça yakın bir iletişim	Saygısızlığa neden olabiliyor
	Eğlenceli
	Gayet ilgili ve iyi bir iletişim
İletişim kurmada sorun yaşanmakta	Teknoloji kaynaklı iletişim düşük

Yukarıdaki tablo incelendiğinde katılımcıların yaşadıkları iletişim probleminde etken olarak teknolojiyi göstermişlerdir. Hasgül Koşmaz (2020), çalışmasında sosyal medya ve teknolojinin aile ilişkilerini etkilediğini öne sürmüştür. Çalışmada özellikle insanların iletişimini kısıtlayan bir olgu olduğu üzerinde durulmuştur ve bu elde edilen sonuçları destekler niteliktedir. Bunun yanında katılımcıların çoğunluğu eşleri ve çocukları ile arkadaşça ve yakın bir iletişim kurduklarını paylaşmışlardır. Literatürde pek çok çalışmada aile içi iletişim oldukça önemli bulunmuştur. Artık eskiye nazaran iletişim ve etkileşimin arttığı, değişim ve dönüşümün hızlandığı, bilimsel bilgi ve teknolojide olağanüstü gelişmelerin yaşandığı bir yüzyılda yaşamaktayız. Ekonomi, toplum, siyaset ve kültür alanlarında büyük etkiye sahip olan bu oluşumlar, sosyal yaşam ve insan ilişkileri üzerinde derin bir etkiye sahiptir. Bu durum insan ilişkilerini ve toplumsal yaşamı düzenleyen bir kurum ve çevre olan aileyi de etkilemektedir. İlişkilerde, tutumlarda ve davranışlarda değişiklikler birbiriyle daima ilintilidir (Şentürk, 2008, s. 7-32).

Bir diğer görüşme sorusunda katılımcılardan eğer ebeveynler ise işten eve geldikleri yaptıkları rutin sorulmuştur. Tablo 9’da tema ve kodlar paylaşılmıştır.

Tablo 9. Sekizinci Soruya İlişkin Oluşturulan Temalar ve Kodlar

Temalar	Kodlar
İletişim kurma	Çocuklarla ve eş ile kaliteli bir sohbet
	Oyun oynama
	TV izleme
	Ev işlerini birlikte yapma
	İbadet etmek
Yemek yeme	Birlikte yemek hazırlama ve yeme

Dokuzuncu görüşme sorusunda katılımcıların kendi eş kimliklerini tanımlamaları istenmiştir. Bu soruya verilen yanıtlar maddeler halinde sıralandıkları için tema ve kod oluşturulmamıştır. Verilen yanıtlar aşağıdaki gibi sıralanabilir;

- Sevgi veren ve sevgi isteyen,
- Sabırlı,
- Anlayışlı,
- Çözüm odaklı,
- Uyumlu,
- Kontrolcü,
- Sinirli
- Yardımsever,
- Fedakâr,
- Maddi manevi destekçi,
- Çözüm odaklı.

Kimlikler, geleneksel ve modern zamanların dinamikleri içinde şekillenmiştir. Derin gözlemler ve elde edilen sonuçlar kimlik değişiminin sürekli olduğunu göstermektedir. Bu aşamada kimliğin hangi kriterlere göre sınıflandırıldığı önemlidir. Bu bağlamda kimlikleri bireysel ve toplumsal kimliklerdir; bunlar, verilen ve edinilmiş kimlikler gibi kategorilere ayrılabilir. Birçok kurum ve faktör kimlik oluşumunu etkiler. Bu faktörler bazen tek başına bazen de birbiriyle ilişkili olarak kimlik oluşumu sürecinde etkili olmaktadır (Demir, 2022, s. 111-138). Yukarıda sıralanan özelliklere dikkat edildiğinde yalnızca bir olumsuz özellik sayıldığı görülmektedir. Kişilerin kendi kimliklerini objektif bir şekilde yorumlayamadıkları tahmin edilebilir.

Onuncu görüşme sorusunda ise katılımcıların kendi ebeveyn kimliklerini tanımlamaları istenmiştir. Bu soruda da yine bir öncekinde olduğu gibi verilen yanıtlar kısa ve öz olduğu için maddeler halinde sıralanmıştır;

- Eğlenceli,
- İlgili,
- Ilımlı ama aynı zamanda öfkeli ve sinirli,
- Elinden geleni yapan,
- İletişimi kuvvetli,
- Sakin,

- Çocuğunun mutluluğunu önemseyen,
- Destekçi,
- Dinleyen,
- Saygılı,
- Pozitif,
- İçten.

Katılımcıların ebeveyn kimliklerini tanımlarken de subjektif bir bakış açısıyla yaklaşabilecekleri unutulmamalıdır. İlhan (2013), çalışmasında akışkan toplumda kimlik inşasını incelemiştir. Çalışmaya göre geleneksel toplumda kimlik, büyük ölçüde akrabalık ve dini sistemler tarafından harici olarak tanımlanan gruplara ve topluluklara ait olmakla verilmektedir. Geleneksel kültürlerde, az çok doğumla belirlenen kimliğin, gelenekler, inançlar ve ritüeller gibi nispeten istikrarlı yapılarla bütünleştirildiği de belirtilmektedir. Bu bağlamda toplumun inşasında etkili olan bireyin etkilendiği ırk, din, dil, cinsiyet, meslek/iş, aile, topluluk gibi daha net ifade edilen sabit yapılar nedeniyle kimlik ve bir üst perdede kurumların inşasının temelini oluşturduğu çıkarımı yapılabilmektedir.

Görüşme sorularının 11.sinde katılımcılara kendi ebeveynlikleri ile anne babalarının ebeveynlik davranışlarının ortak ve farklı yönlerinin bildirilmesi istenmiştir. Bu bağlamda verilen yanıtlar aşağıda tema ve kodlara ayrılarak sıralanmıştır.

Tablo 10. On Birinci Soruya İlişkin Oluşturulan Temalar ve Kodlar

Temalar	Kodlar
Benzerlikler	Fedakârlık
	İlgili olma
	Destekçi ve yardımsever
	Şefkat ve sevi
	Demokratik olma
	Saygılı olma
Farklılıklar	Otoriter olma
	Kuşak farkı nedeniyle daha sert davranma
	Sağlıklı iletişim kurma
	Rehberlik etme

Tablo 10 incelendiğinde katılımcıların ebeveynleriyle olan benzerliklerine dair fikirlerinin farklılıklarına kıyasla daha fazla olduğu görülmüştür. İnsan, doğası gereği özünde birey olmakla birlikte, temel dürtü ve içgüdülerine dayalı olarak topluluklar oluşturabilen, yaşam deneyimleriyle kendine inanç, ahlâk ve değerler oluşturabilen, zamanla geliştirdiği kurallar aracılığıyla toplumsal ilişkiler kurabilen sosyal varlıklardır. İnsanların oluşturdukları toplumsal düzenlemeler, onların ortak değerlerini, bilgi ve davranış kalıplarını belirleyen kural ve geleneklerden oluşur ve bunların hepsine gelenek adı verilir. Gelenek, bir toplumun önceki nesillerden devraldığı ve gelecek nesillere aktardığı her türlü maddi ve manevi unsuru içerir. Aynı zamanda geleneklerin toplumların devamlılığını sağlayan ve faaliyetlere meşruiyet kazandıran yönleri vardır. İnsanlık tarihinde uzun bir süre gelenekler, ailenin yapısını, işleyişini ve ilişkilerini belirleyen başat faktör olmuştur. Toplumsal hayatın deneme yanılma yoluyla yaşanan dinamiklerine dayanan gelenek, aile yapısını ve üyeleri arasındaki ilişkileri şekillendirmekle kalmaz, aynı zamanda ailenin özelliklerini besleyen kuralları içeren döngüsel bir düzeni ifade eder. Dolayısıyla aile, gelenek denilen sosyal sistemin üreticisi, taşıyıcısı ve koruyucusu olarak görülebilir (Yıldırım, 2022).

Görüşme formunun son sorusunda katılımcılara günümüzdeki ve geçmişteki evlilikler arasındaki farklılıklar ve ortak noktaların neler olduğu sorgulanmış ve boşanma oranlarının artmasının değerlendirilmesi istenmiştir. Aşağıda tema ve kodlar paylaşılmıştır.

Tablo 11. On İkinci Soruya İlişkin Oluşturulan Temalar ve Kodlar

Temalar	Kodlar
Benzerlikler	Alışkanlık
	Evliliğe verilen önem
	Eşe verilen önem ve saygı
	Mutluluk
Farklılıklar	Fedakârlık düzeyi
	Anlayış düzeyi
	Saygı düzeyi
	Ataerkillik
	Kadına saygı
	Güç savaşı
	Ailelerin desteği
	Güven düzeyi
	Sorumluluk duygusu

Yukarıda katılımcıların son soruya ilişkin bildirdikleri benzerlik ve farklılıklar sırlanmıştır. Katılımcılar farklılık olarak bildirdikleri konuların günümüzde boşanmalara neden olduğunu ve bu sebeple oranların arttığını da beyan etmişlerdir. Aile içerisinde diğer üyelerin mali, sosyal, kültürel ve psikolojik ihtiyaçlarını ücretsiz olarak karşılanmalıdır. Bu tutum ile neslin devamını sağlamak, ailedeki çocuğu sosyal yaşam yoluyla sosyal hayata hazırlamak, kültürel aktarımı gerçekleştirmek ve anne babanın toplum tarafından kabul edilen biyolojik ihtiyaçlarını karşılamak kolay bir hal alabilecektir (Şentürk, 2008, s. 7-32).

Sonuç

Aile, birey ve toplum arasında bağ kuran ve toplumun devamlılığını sağlayan toplumsal bir kurum olarak, çocukla, ihtiyaçlarının karşılanmasıyla ve toplumsal yapılanmayla ilgilenir. İnsan hayatında böylesine önemli bir yere sahip olan aile kurumu her zaman sosyal bilimlerin ilgisini çekmiştir. Antropologlar, tarihçiler ve sosyologlar tarafından ortaya atılan, ailenin varoluş süresi, ilk aile tiplerinin yapısı ve modern aileden farklılıkları/benzerlikleri, her dönemde ve toplumlarda bireyin veya toplumun ihtiyaçları vb. araştırmasının ana motivasyonu olmuştur.

İnsanların bir arada yaşamayı tercih ettikleri kurumsallaşmış ilk yapı olan "aile", aslında toplumların biyolojik, sosyolojik, psikolojik ve ekonomik devamlılığını sağlayan halkadır. Birçok ihtiyacı tek başına ve aynı anda karşılayabildiği için toplumun devamlılığını sağlamak için gerekli olan diğer tüm bağlantılardan farklı bir konumdadır. Sosyal bilimlerin ortaya çıkışı ve Sanayi Devrimi'nin yol açtığı toplumsal sorunlar aileye yeni bakış açıları getirmiştir. Son zamanlarda geleneksel aile yapısı değişmiş, yeni aile modelleri ortaya çıkmış, hatta "aile politikasına" bir tepki olarak aile birimi reddedilmeye başlamış ve sosyal bilimlerin en popüler konularından biri haline gelmiştir.

Nurettin Topçu, modern dönemde toplumların bireyselleşmesiyle aile kurumlarında yaşanan buhranın çözümünü, bireylerin vicdanlarından kaynaklanan "zorunluluk" ve "sorumluluk" duygularının yeniden canlandırılmasında görmektedir. Bu yaklaşım, Durkheim'in sosyal olayların dışsallık, zorlayıcılık ve toplumsal tasavvurlara bağlılık gibi üç temel karakteristik özelliğini hatırlatarak, aile kurumunun toplumsal dayanışma ve ahlaki değerler temelinde yeniden yapılandırılmasına yönelik bir çözüm önerisi sunmaktadır. Ailede meydana gelen buhranlardan kurtulmak için vicdan ve iman temellerinin yeniden inkişaf edilmesi gerekir. Bu bağlamda, aile kurumunda yaşanan buhranların çözümüne yönelik olarak, aile temellerinin insanın cinsel içgüdülerinin etkisinden arındırılarak daha yüce ve hakikate

dayalı değerlerle yeniden inşa edilmesi önerilmektedir. Bunun yanı sıra, sevgi ve ödevlerin ahlâkî bir zeminde temellendirilmesi, aileye güç ve istikrar kazandıracak önemli bir yaklaşım olarak değerlendirilebilir. Bu tür bir yapılandırmanın, modern toplumlarda aile kurumunun sürdürülebilirliği açısından etkili sonuçlar doğurabileceği öngörülmektedir.

Bu çalışmada, toplumsal inşa teorisi çerçevesinde aile kurumunun dönüşümü ve postmodern dönemdeki etkileri ele alınmıştır. Derinlemesine yapılan görüşmelerden elde edilen veriler, aile kurumunun yapısal değişimlerini ve bireylerin bu değişime yönelik algılarını anlamak açısından önemli ipuçları sunmuştur. Katılımcıların verdiği yanıtlar, aile içi roller, iletişim, sorumluluk paylaşımı ve kimlik algıları gibi konularda toplumsal cinsiyet rollerinin hala etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, modern yaşam dinamikleri ve teknolojinin artan etkisi, aile içindeki ilişkileri ve etkileşimleri belirgin şekilde şekillendirmektedir.

Katılımcıların sağlıklı ve sürdürülebilir bir evlilik için vurguladıkları saygı, anlayış, sevgi ve iletişim gibi ilkeler, geleneksel aile değerleri ile örtüşmekle birlikte, bireylerin farklılaşan ihtiyaçlarını da yansıtmaktadır. Ayrıca, kadın ve erkek rollerine ilişkin farklı sorumlulukların devam ettiği görülmekle birlikte, bu rollerin değişen toplumsal ve ekonomik koşullar altında yeniden şekillendiği de tespit edilmiştir. Örneğin, bazı katılımcılar geleneksel rollerin korunmasını savunurken, diğerleri eşitlikçi bir yaklaşımı benimsemiştir. Bu durum, toplumsal cinsiyet rollerinin aile yapısındaki dönüşüm sürecinde önemli bir tartışma alanı olduğunu göstermektedir.

Teknoloji aile içi iletişim üzerinde son derece etkilidir. Teknoloji kolaylaştırıcı olduğu kadar, bireyler arasındaki etkileşimi sınırlayan bir faktördür. Aile içi bağların güçlendirilmesi ve dijitalleşmenin etkilerinin dengelenmesi için yeni stratejilere ihtiyaç bulunmaktadır. Elde edilen veriler ışığında, gelecekte yapılacak araştırmalara yön verebilecek birkaç önemli sorun ve araştırma alanı öne çıkmaktadır:

Toplumsal Cinsiyet Roller ve Aile Dinamikleri: Kadın ve erkeklerin aile içindeki sorumluluklarının değişimi, farklı kültürel ve ekonomik bağlamlarda daha ayrıntılı olarak incelenmelidir. Bu kapsamda, eşitlikçi yaklaşımlar ve geleneksel roller arasındaki gerilimin çözümüne yönelik öneriler geliştirilebilir.

Teknolojinin Aile Üzerindeki Etkileri: Sosyal medya ve dijital teknolojilerin aile içi iletişim ve ilişkiler üzerindeki etkisi derinlemesine incelenmelidir. Bu çalışma, özellikle dijitalleşmenin aile bağlarını nasıl zayıflattığını veya güçlendirdiğini anlamaya yönelik daha geniş kapsamlı bir araştırmaya temel teşkil edebilir.

Postmodern Aile Yapısındaki Kimlik Algısı: Geleneksel ve modern kimlik anlayışları arasındaki geçiş, bireylerin eş ve ebeveyn rollerini nasıl algıladıklarını etkileyen önemli bir faktör olarak değerlendirilmelidir. Bu bağlamda, bireysel kimliklerin toplumsal yapı üzerindeki etkisi daha ayrıntılı olarak araştırılabilir.

Sonuç olarak, aile kurumu, toplumsal inşa süreçlerinin merkezi bir parçası olarak hem geleneksel hem de modern değerleri barındıran dinamik bir yapıya sahiptir. Bu çalışmada elde edilen bulgular, postmodern dönemde ailenin yapısal dönüşümüne dair önemli çıkarımlar sunarken, aynı zamanda yeni araştırma alanlarına kapı aralamaktadır. Gelecekte yapılacak çalışmaların, aile yapısındaki dönüşümü daha kapsamlı bir perspektiften ele alması, bu alandaki literatüre önemli katkılar sağlayacaktır.

Kaynakça

- Adak, N. (2022). *Toplumun temel yapı taşı aile*.
- Burns, N., & Grove, S. K. (2010). *Understanding nursing research-eBook: Building an evidence-based practice*. Elsevier Health Sciences.
- Can, İ. (2013). *Aile sosyolojisi III. Bölüm Ailenin tarihsel gelişimi: Dünü, bugünü ve yarını*. Çizgi Kitabevi.
- Çevik, Y. (2020). *Türkiye’de aileye yönelik sosyal hizmet ve aile danışmanlığı uygulamaları* [Unpublished master’s thesis]. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demir, Ş. (2022). Modernliğin gölgesinde kimlikleri anlamak. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30, 111-138.
- Fındıkoğlu, Z. F. (1991). Türk aile içtimaiyatı. *Aile yazıları I, Temel kavramlar yapı ve tarihi süreç*, Bilim Serisi 5/1, 152, 1-42. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları.
- Gök, G., & Erba, D. (2011). Okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri ve önerileri. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 3(1), 66-87.
- Hasgöl Koşmaz, M. (2020). Sosyal medyanın (dijital kültür) aile ilişkileri üzerine etkisi. [Unpublished doctoral thesis]. Adıyaman Üniversitesi.
- İlhan, S. (2013). Akışkan toplumda kimlik inşası: Geçişken, eklektik, ben odaklı kimlikler. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2), 233-246.
- Şahinkaya, R. (1991). Türk aileleri hangi yönlerden birbirlerine farklılıklar gösterirler? *Aile yazıları I, Temel kavramlar yapı ve tarihi süreç*, Bilim Serisi 5/1, 37-42. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları.
- Şentürk, Ü. (2008). Aile kurumuna yönelik güncel riskler. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14(14), 7-32.
- Tekin, H. H., & Tekin, H. (2006). Nitel araştırma yönteminin bir veri toplama tekniği olarak derinlemesine görüşme. *İstanbul University Journal of Sociology*, 3(13), 101-116.
- Topçu, N. (1950). *Toplumbilim (Sosyoloji)*. Üçler Basımevi.
- Turğut, F. (2017). Tarihsel süreçte aile kurumunun dönüşümü ve geleceğine yönelik çıkarımlar. *Medeniyet ve Toplum Dergisi*, 1(1), 93-117.

- Yıldırım, İ. (2022). Birey-toplum dikotomisi üzerinden ailenin serencamına kuramsal bir bakış. *Turkish Studies-Social Sciences*, 17(5), 951-971.
- Yücedağ, İ. (2016). “Habitus”tan “mutatlaştırma”ya toplumsalın inşâsı. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 37, 111-133.
- Ülken, H. Z. (1991). Aile. *Aile yazıları I, Temel kavramsal yapı ve tarihi süreç*, Bilim Serisi 5/1. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları.

<i>Etik Kurul İzni</i>	<i>Bu çalışma için etik kurul izni gerekmemektedir. Yaşayan hiçbir canlı (insan ve hayvan) üzerinde araştırma yapılmamıştır. Makale Aile Araştırmaları alanına aittir.</i>
<i>Çatışma Beyanı</i>	<i>Makalenin yazarları, bu çalışma ile ilgili herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması olmadığını ve yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmadığını beyan eder.</i>
<i>Destek ve Teşekkür</i>	<i>Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.</i>